

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE, W GMINIE RAJCZA

**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul Górska 1
34-370 Rajcza**

Listopad 2011

Rajcza

Spis treści:

Wstęp.....

.....3

Diagnoza przemocy w rodzinie.....4

I. Rodzina i jej wpływ na rozwój jednostki.....4

II. Przemoc jako problem społeczny.....6

III. Zjawisko przemocy w rodzinie.....7

Założenia programu.....9

I. Cel główny programu.....9

II. Cele szczegółowe.....9

Realizatorzy programu.....12

Źródła finansowania.....
12

Monitoring i ewaluacja..... 12

Załączniki

WSTĘP

Przeciwdziałanie oraz zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy wielu służb i instytucji. Wprowadzenie w życie „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” gwarantuje podjęcie działań profilaktycznych, pomocowych i interwencyjnych w tymże zakresie.

Znowelizowana dnia 10 czerwca 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązuje gminę do:

- Opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- Prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia.
- Tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy określa zadania własne gminy wynikające z następujących ustaw:

- Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. 2010 r. Nr 125, poz. 842);
- Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2004 roku Nr 64, poz. 593 z późn. zmianami);
- Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (Dz. U. z 2007

roku Nr 70, poz.473 z późn. zmianami).

DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE

I. Rodzina i jej wpływ na rozwój jednostki

Najbardziej pierwotnym i najpowszechniejszym środowiskiem, w którym dokonuje się proces wychowania jest rodzina.

Tekst Deklaracji Światowego Kongresu Rodziny z 1997 roku trafnie charakteryzuje tę grupę społeczną. „Rodzinę tworzą kobieta i mężczyzna związani przymierzem na całe życie, jak nakazał bóg, w celu: wzajemnego wsparcia, opieki, miłości i towarzyszenia sobie: satysfakcji seksualnej: wychowania dzieci: zachowania gatunku ludzkiego. Rodzina charakteryzuje się stałymi cechami zakorzenionymi w ludzkiej naturze. Dopełniająca się natura kobiety i mężczyzny wywodzi się z psychicznych i fizycznych różnic między płciami. Miłość rodziców do dzieci, także osadzona głęboko w ludzkiej naturze, bezkonkurencyjnie kwalifikuje rodziców jako pierwszych i najważniejszych wychowawców swoich dzieci. Dzieci ze swej strony potrzebują bliskiej więzi z rodzicami i obdarzania ich bezwzględny zaufaniem. Rodzice i dzieci tworzą jedyną i naturalną wspólnotę, która jest konieczna dla duchowego, moralnego i intelektualnego rozwoju (...)” (D. Kornas-Biela 2001, s. 9).

Rodzina to podstawowa i najważniejsza grupa społeczna, jej członków łączą stosunki intymne i uczuciowe, które prowadzą do więzi osobistej. Stosunki rodzinne mają istotne znaczenie dla wszystkich jej członków jak i całego społeczeństwa. Jako grupa pierwotna umożliwia jednostkom kontakt z innymi grupami należącymi do społeczeństwa.

Rodzina to również instytucja społeczno - wychowawcza powołująca do życia nowych obywateli, mająca wpływ na ich socjalizację, wychowująca zarówno dzieci jak i dorosłych. Instytucja rodziny jest przedstawicielem wszystkich innych instytucji.

Stanisław Kawula (1998,s. 57) uważa, iż rodzina spełnia cztery podstawowe funkcje

- > biologiczno - opiekuńczą,
- > kulturalno – towarzyską,
- > ekonomiczną,
- > wychowawczą.

Funkcja wychowawczo – socjalizująca rodziny to najważniejsza sfera jej działań z uwagi na więź łączącą wszystkich członków rodziny oraz ze względu na konieczność jej posiadania.

Każda rodzina kształtuje osobowość jednostki, a szczególnie dzieci i młodzieży, kieruje ich zachowaniem, ma decydujący wpływ na losy swoich członków. Wpływ ten odbywa się w każdym środowisku rodzinnym, w tym prawidłowym jak i w patologicznym.

„(...) To jakie procesy zachodzą w rodzinie, jaki jest styl wzajemnego kontaktowania się między sobą rodziców i dzieci, rodziców między sobą, jaki jest klimat wzajemnych interakcji sprawia, że dziecko uczy się określonego stylu zachowania w relacjach interpersonalnych,

nabywa pewnych potrzebnych umiejętności społecznego rozwiązywania problemów (...) (M. Oleś 2001, s. 272).

Rola środowiska rodzinnego na rozwój jednostki jest niezwykle ważna dla prawidłowego wypełniania ról społecznych, a tym samym właściwego funkcjonowania całego społeczeństwa. Dysfunkcja rodziny może być przyczyną wykluczenia społecznego jej członków i wpływać negatywnie na szersze społeczeństwo.

II. Przemoc jako problem społeczny

Zjawisko przemocy jest problemem społecznym, gdyż jest niekorzystna dla społeczności, zagraża jej członkom, jest dla nich niebezpieczna i konieczna do wyeliminowania. Współcześnie w Polsce mianem problemu społecznego określa się takie zjawiska jak: bezrobocie, przestępczość, prostytucję, samobójstwa, narkomanię, bezdomność i przemoc (www.socjolog.webpark.pl).

Problem społeczny to taki rodzaj zjawiska, którego skala ciągle wzrasta i jest trudny do wyeliminowania. Przemoc jest problemem społecznym jednym z trudniejszych do wykluczenia ze względu na szeroki zakres i ograniczenia możliwości zapobiegania.

Przemoc jest pojęciem wieloznacznym. Występuje w różnych grupach i instytucjach tj. **w rodzinie, szkole, grupie**

rówieśniczej, pracy, państwie, w każdej warstwie społecznej.

Podjmowano wiele prób zdefiniowania tego zjawiska. Autorzy zwracają uwagę na intencjonalność sprawcy oraz skutki. Najpełniejsza wydaje się definicja Ireny Pospiszyl (1994 s. 14), która przemocą nazywa „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji”.

Czynnikami zwiększającym występowanie przemocy są: alkohol, stres, konflikt oraz niekorzystne skutki przemian społeczno - ekonomicznych czyli recesja i związane z nią bezrobocie.

Zdaniem wielu autorów przemoc obejmuje zjawiska związane z **fizycznym i psychicznym (emocjonalnym) znęcaniem się, z zaniedbywaniem oraz z popełnianiem nadużyć seksualnych.**

Przemoc staje się we współczesnym świecie jedną z form przetrwania, staje się coraz bardziej popularna przez co staje się zjawiskiem powszechnym i uznawanym przez wielu jako coś „normalnego”.

III. Zjawisko przemocy w rodzinie

Przemoc narusza podstawowe prawo każdego człowieka - prawo do życia w poczuciu bezpieczeństwa. Przemoc w rodzinie, która winna stanowić dla każdego człowieka ostoję bezpieczeństwa jest najbardziej bolesna, traumatyczna i szkodliwa.

Wszyscy członkowie rodziny mogą być dotknięci przemocą, tego typu przemoc często określana jest przez autorów zajmujących się tą

problematyką jako przemoc domowa.

„Przemoc domowa zwana też przemocą w rodzinie, to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciw członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody” (H.D. Sasal za W. Badura-Madej, A. Dobrzyńska-Masterhazy 2000 s. 12). Dotyczy ona relacji między członkami rodziny, w związku z czym możemy wyróżnić: **przemoc rodziców wobec dzieci, przemoc wobec partnera w związku, przemoc wobec osób starszych.**

Udział silnych reakcji emocjonalnych, które towarzyszą przemocy lub ich brak (skutecznie ukrywane) powodują, iż przemoc dzielimy na:

- > **przemoc gorącą (spontaniczna)**
- > **przemoc chłodną (intencjonalna).**

Przemoc gorąca to ten rodzaj przemocy, która pojawia się nagle i szybko znika, jest najłatwiej zauważalna, charakteryzują ją ataki złości i gniewu, którym towarzyszą rękoczynny, krzyki i wyzwiska.

Przemoc chłodna z pozoru wydaje się znacznie spokojniejsza. Emocje są tutaj skutecznie tłumione, skrywane i kontrolowane. Sprawca realizuje tutaj schemat postępowania wyuczony wcześniej (często w domu rodzinnym). Jest on czasami próbą zemsty, którą uważa za usprawiedliwioną nawet wtedy, gdy jest świadom cierpienia, które spowodował. Najistotniejszy jest tutaj cel jaki sprawca chce osiągnąć, jest gotów do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium swojej ofiary. Przemoc ta jest narzędziem oddziaływania zmierzającego do wzniosłych celów, które

uzasadniają bolesne środki (J. Mellibruda, za K. Kmiecik – Baran 2003 s. 366-367).

Przemoc ma wiele twarzy, to nie tylko akty krzywdzenia

zauważalne gołym okiem, ale także te niewidoczne, nieuchwytne i zdradliwe, które z pozoru wydają się nieszkodliwe, a które naruszają prawo każdego człowieka do godnego życia.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

I. Cel główny programu.

Zmniejszenie występowania skali zjawiska przemocy w rodzinie

na terenie gminy Rajcza.

II. Cele szczegółowe.

1. Podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwości zjawiska przemocy.
2. Ograniczenie negatywnych skutków przemocy wobec jej ofiar.
3. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.
4. Poprawa skuteczności działań i poszerzenie wiedzy osób zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy.

1. Podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwości zjawiska przemocy.

Edukacja środowiska lokalnego oraz dzieci i młodzieży na temat przemocy w rodzinie.

► Utworzenie gablot informacyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Urzędzie Gminy Rajcza na temat zjawiska przemocy, jej skutkach, rodzajach pomocy oraz zawierających wykaz instytucji i organizacji wspierających rodziny dotknięte przemocą.

► Prowadzenie zajęć informacyjno – edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży.

► Organizowanie różnych form spędzania wolnego czasu zapobiegającym zachowaniom agresywnym.

2. Ograniczenie negatywnych skutków przemocy wobec jej ofiar.

Udzielanie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy.

- ▶ Interwencja w środowisku.
- ▶ Pomoc medyczna, jeżeli wymaga tego stan zdrowia ofiary.
- ▶ Wsparcie psychologiczne, duchowe i socjalne rodzin dotkniętych przemocą.
- ▶ Objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną dzieci poprzez zapewnienie im miejsca, gdzie będą mogły spędzać wolny czas oraz otrzymać pomoc w odrabianiu lekcji.

Działania mające na celu ochronę ofiar przemocy przed dalszymi skutkami krzywdzenia.

- ▶ Odizolowanie sprawcy od ofiar.
- ▶ Zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną.
- ▶ Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla sprawcy przemocy.

Realizacja działań pomocowych przez Gminną Komisję ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi.

- ▶ Inicjowanie działań na rzecz kreowania właściwych postaw wobec uzależnień i przemocy.
- ▶ Podjęcie zadań mających na celu leczenie osoby uzależnionej.
- ▶ Pomoc współuzależnionym.

3. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Działania korekcyjno – edukacyjne wobec sprawców przemocy.

- ▶ Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i socjalne.
- ▶ Pomoc w zorganizowaniu leczenia terapeutycznego dla sprawcy i

rodziny.

4. Poprawa skuteczności działań i poszerzenie wiedzy osób zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy.

Podnoszenie kwalifikacji przez osoby zajmujące się pomocą rodzinom doświadczonym przemocą oraz monitorowanie skali tegoż zjawiska.

- ▶ Udział w szkoleniach na temat przemocy w rodzinie i jej przeciwdziałaniu.
- ▶ Współpraca z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną, Placówkami Służby Zdrowia oraz Organizacjami zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Realizacja celów zakłada osiągnięcie następujących rezultatów:

- Zmiana podejścia społeczeństwa i postaw społecznych wobec zjawiska przemocy.
- Podnoszenie poziomu wiedzy na temat przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.

REALIZATORZY PROGRAMU

- **Policja, sąd, prokuratura**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej**
- **Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- **Szkoły i Placówki Edukacyjne**
- **Zakłady Opieki Zdrowotnej**
- **Zespół Interdyscyplinarny**
- **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna**
- **Organizacje pozarządowe, kościoły.**

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- **Budżet Gminy Rajcza**

MONITORING I EWALUACJA

- **Zbieranie danych na temat zadań zrealizowanych w ramach programu**

od podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

- Sporządzanie raportu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.